

# Duitse democratiseringsprojecten in Oekraïne

[Achtergrond](#) - 24 september 2014

Duitsland geeft na de VS de meeste bilaterale steun aan Oekraïne ter wereld. De Duitse overheid, politieke stichtingen, denktanks en universitaire organisaties willen met financiële steun en projecten de democratie en *civil society* in Oekraïne bevorderen. Een overzicht.

Duitsland is sinds dit voorjaar een belangrijke bemiddelaar in de Krimcrisis tussen Rusland en Oekraïne. De betrokkenheid van Duitsland bij Oekraïne gaat veel verder terug: al sinds begin jaren negentig ondersteunen Duitse politieke en andere organisaties er democratiseringsprojecten. Duitsland heeft belang bij een stabiel, democratisch en welvarend Oekraïne, aldus het [ministerie van Buitenlandse Zaken](#). Daarom stimuleert het naast democratisering ook markteconomische hervormingen en zet het zich in voor de territoriale integriteit van het land.

In 2012 investeerde Duitsland ruim 80 miljoen euro in Oekraïne. Dat blijkt uit [cijfers](#) van de OESO, de Organisatie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Daarmee geeft Duitsland na de Verenigde Staten de meeste bilaterale steun aan Oekraïne ter wereld. Als multilaterale hulp ook wordt meegerekend, staat Duitsland op de derde plaats, omdat de Europese Unie als geheel meer geld geeft.

Vooraf de Duitse politieke stichtingen, zoals Konrad Adenauer Stiftung van de CDU en de Friedrich Ebert Stiftung van de SPD, spelen een belangrijke rol. Zij zijn vergelijkbaar met de wetenschappelijke bureaus van de Nederlandse politieke partijen, zoals de Wiardi Beckman Stichting van de PvdA en de Teldersstichting van de VVD, maar hebben veel meer geld tot hun beschikking.

## Democratiseringsprojecten van de Duitse overheid

De Duitse regering steunt onder meer via de [ambassade](#) in Kiev Oekraïense NGO's die zich inzetten voor de mensenrechten, persvrijheid, bescherming van minderheden, gelijkheid en bescherming van kinderen. Voorbeelden van zulke projecten zijn een zomerkamp in 2013 waarin jongeren leren over minderheden en tolerantie; en het opzetten van een hulp- en informatiecentrum voor homo- en biseksuelen en transgenders.

De Bondsdag organiseert jaarlijks de '[Internationale Parlements-Stipendien](#)'. Hiervoor komen afgestudeerde jongeren uit onder meer Oekraïne naar Duitsland om te leren over democratie. Met de kennis die ze opdoen, kunnen ze in hun eigen land helpen de democratie vorm te geven.

### Politieke stichtingen

De Duitse politieke stichtingen spelen een belangrijke rol bij democratiseringsprojecten in Oekraïne. Zij worden grotendeels gefinancierd door de overheid en hun buitenlandse activiteiten worden afgestemd met de Duitse regering.

Sommige politieke stichtingen zijn al actief in Oekraïne sinds de onafhankelijkheid in 1991. Andere zijn actief geworden na de Oranje revolutie in 2004, waarin de Oekraïners in opstand kwamen tegen de uitslag van de verkiezingen en president Janoekovitsj plaats moest maken voor Joetsjenko.

De drie belangrijkste politieke stichtingen zijn:

#### Konrad-Adenauer-Stiftung

De [Konrad-Adenauer-Stiftung](#) (KAS) is verbonden aan de CDU en actief in Oekraïne sinds 1994. In [2012](#) ontving de KAS ongeveer 133 miljoen euro van de Duitse overheid, waarvan er bijna 69 miljoen werd besteed aan internationale activiteiten. De KAS heeft een eigen kantoor in Kiev en zet zich vanuit daar in voor vrede, vrijheid en gerechtigheid. Ook de Europese integratie speelt een belangrijke rol in het werk van de KAS in Oekraïne.

De KAS is onder andere [medeoprichter](#) van het Institut für Politische Bildung in Oekraïne. Deze Oekraïense NGO zorgt voor de opleiding van jonge politici. Ook werkt de KAS samen met de jeugdorganisaties zoals die van de Oekraïense partij UDAR (Ukrainian Democratic Alliance for Reform). In augustus vond er bijvoorbeeld een [seminar](#) plaats waarin de UDAR werd geholpen met het opstellen van een partijprogramma.

Een ander voorbeeld van het werk van de KAS in Oekraïne is het project 'Europa im Koffer' over Europese integratie. Daarin gaan Duitse, Poolse en Oekraïense Europa-specialisten in gesprek met onder andere NGOs en regionale en lokale autoriteiten. Deze en andere activiteiten zijn te vinden op de [website](#) van de KAS.

#### Friedrich-Ebert-Stiftung

De [Friedrich-Ebert-Stiftung](#) (FES) is verbonden aan de SPD en sinds begin jaren negentig actief in Oekraïne. In 2012 kreeg de FES 142 miljoen euro van de Duitse regering waarvan 84,01 miljoen werd uitgegeven aan internationale projecten. De

FES richt zich, vanuit haar eigen bureau in Kiev, op thema's als sociale democratie, Europese integratie, gender, mensenrechten, klimaatbescherming en veiligheidsbeleid.

Een project van de FES is het opstellen van een 'Standard of Gender Non-Discriminatory Advertising'. Het is opgezet omdat er in Oekraïne steeds meer seksistische advertenties werden gepubliceerd, aldus de FES. In 2011 is deze [standaard](#) aangenomen en ondertekend door de grote spelers in de Oekraïense marketingwereld.

Ook werkt de FES samen met de '[State Environmental Investments Agency of Ukraine](#)' om klimaatverandering tegen te gaan. Ze organiseren workshops die het opstellen van nationale en regionale actieplannen stimuleren. De FES organiseerde ook een reis naar Duitsland voor Oekraïense klimaatexperts, om te leren van het Duitse klimaatbeleid.

#### Heinrich-Böll-Stiftung

De [Heinrich-Böll-Stiftung](#) (HBS) is verbonden aan Bündnis 90/Die Grünen en heeft sinds begin 2008 een kantoor in Kiev. In 2012 had de HBS 51,56 miljoen euro aan subsidies tot haar beschikking. Daarvan ging 44 procent dat jaar naar internationale activiteiten. De HBS focust zich op de thema's als gender, gelijkheid en klimaatbescherming.

Op 29 september 2014 vindt bijvoorbeeld een [conferentie](#) plaats in Berlijn over genderdemocratie in Oost-Europa, waarin ook aandacht is voor Oekraïne. De HBS heeft ook het Promotionskolleg '[Externe Demokratieförderung und Zivilgesellschaft im post-sozialistischen Europa](#)' opgericht, waarin eveneens veel aandacht is voor Oekraïne.

Naast deze stichtingen hebben ook de [Friedrich Naumann Stiftung](#) van de FDP en de [Hanns Seidel Stiftung](#) van de CSU een kantoor in Kiev. De [Rosa Luxemburg Stiftung](#) van Die Linke coördineert haar activiteiten in Oekraïne vanuit haar kantoor in Moskou.

#### Overige organisaties

Denktanks: onderzoek en advies

Verschillende Duitse denktanks houden zich bezig met het democratiseringsproces in Oekraïne. Zij maken analyses van de situatie en geven politieke adviezen. De [Bertelsmann Stiftung](#) is een van deze organisaties. Het is een non-profitorganisatie, gefinancierd door het Bertelsmann concern, die [advies](#) uitbrengt over het Europese beleid ten opzichte van Oekraïne. Ook maakt de stichting jaarlijks de [Bertelsmann Transformations Index](#) waarin onder

andere de status van de democratie in Oekraïne wordt geanalyseerd. Andere denktanks die zich met Oekraïne bezig houden, zijn de [Stiftung Wissenschaft und Politik](#) (SWP), het [Centrum für Angewandte Politikforschung](#) (cap) en de [Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik](#).

Andere organisaties met projecten in Oekraïne

Andere organisaties die zich inzetten voor democratiseringsprojecten in Oekraïne zijn:

- [Robert Bosch Stiftung](#), gelieerd aan het gelijknamige Duitse concern: ondersteunt projecten als de 'Kiewer Gespräche', die in 2005 begonnen. Deze jaarlijkse conferenties hebben thema's als genderpolitiek, politieke partijen en corruptie (in samenwerking met KAS en HBS).
- [Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit](#) (GIZ) ondersteunt het democratiseringsproces in Oekraïne in opdracht van de Bondsregering. Sinds 2009 heeft het GIZ een kantoor in Kiev. De nadruk ligt op economische ontwikkeling, energie-efficiëntie en bestrijding van HIV/aids.
- [Deutsche Akademischer Austausch Dienst](#) (DAAD) bevordert samenwerking tussen Duitse en Oekraïense scholen en universiteiten.
- Duitse volkshogeschool [DVV International](#) heeft sinds 2010 een projectbureau in Kiev. De organisatie bevordert onder meer volwassenenonderwijs op politiek gebied.
- [Goethe Institut](#) bevordert internationale culturele samenwerking in Oekraïne. Zo leert het bijvoorbeeld scholieren debatteren over democratie in het project 'Jugend debattiert international'.
- [Deutsch-Ukrainisches Forum](#) richt zich onder meer op culturele, politieke en wetenschappelijke uitwisseling tussen Duitsland en Oekraïne.
- [Deutsche Gesellschaft für Osteuropakunde](#) is een discussieforum over politieke, economische en culturele ontwikkelingen tussen oost en west. De organisatie brengt, in samenwerking met de Forschungsstelle Osteuropa van de Universiteit Bremen, regelmatig landenanalyses uit over Oekraïne.
- [Ost-Ausschuss der Deutschen Wirtschaft](#), die het Duitse bedrijfsleven vertegenwoordigt, houdt zich actief bezig met de belangen van Duitse bedrijven, nu bijvoorbeeld tijdens de Krimcrisis, en voert gesprekken met beleidsmakers uit Oekraïne.
- [Kirchen in Not](#) gaf in 2013 4,1 miljoen euro uit aan de hulp voor vluchtelingen uit Oekraïne.

*Caroline Schoofs studeert politieke geschiedenis en internationale betrekkingen aan de Universiteit Utrecht. Ze doet momenteel een onderzoeksstage aan het Duitsland Instituut Amsterdam.*

*Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://duitslandinstituut.nl).*

*Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/40/duitse-democratiseringsprojecten-in-oekraine>*